

გულბაათი რეხილაძე

**2012: რეალური საფრთხეები და პერსპექტივები
საქართველოსათვის**

მიმდინარე, 2012, როგორც არჩევნების წელი, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საქართველოსათვის იგი ახალ ეტაპს მოასწავებს იმისდა მიუხედავად, შეიცვლება ამჟამინდელი მმართველი „გუნდი“, თუ იგი ძალაუფლებას შეინარჩუნებს. თუკი ხელისუფლება და მასთან ერთად ამ ხელისუფლების მიერ აღებული კურსი შეიცვლება, ეს მნიშვნელოვან გარდატეხას გამოიწვევს, მაგრამ ძველი ხელისუფლების დარჩენა ქვეყნის სათავეში და კურსის გაგრძელებაც კიდევ უფრო დიდ ზეგავლენას მოახდენს ქართულ საზოგადოებრიობასა და სახელმწიფოებრიობაზე, ვიდრე დღეს ახდენს.

გამომდინარე აქედან, საფუძველს მოკლებული არ უნდა იყოს, 2012 წლის გადმოსახედიდან გავანალიზოთ საქართველოს წინაშე მდგარი ძირითადი პრობლემები – საფრთხეები, და მათგან თავის დაღწევის შესაძლებლობები.

* * *

თავდაპირველად აუცილებელია განმარტებულ იქნას, თუ რა ფუნდამენტზე ხდება მსჯელობის აგება, როდესაც საქართველოსთვის არსებულ საფრთხეებზეა საუბარი, რადგან ბევრი მოვლენა და ფაქტი ცხოვრებაში, მით უმეტეს კი პოლიტიკაში, ინტერპრეტაციის საკითხია. ვინმესთვის ესა თუ ის მოვლენა შეიძლება საფრთხის შემცველი იყოს, საფრთხედ აღიქმებოდეს, მაგრამ სხვისთვის – არა. ინტერპრეტაცია საერთოდ ფრიად საინტერესო თემაა პოლიტიკაში და მას ერთ-ერთი გადამწყვეტი ადგილთაგანი უკავია. ბოლო ორი ათწლეულის პოლიტოლოგიაში განსაკუთრებით მოდური გახდა სოციოლოგიის სხვა დისციპლინებში უკვე კარგა ხანს წარმოდგენილი, ეგრეთ წოდებული კონსტრუქტივისტული თეორია, რომელიც მოწოდებულია, ახსნას თითქმის ყველა ქმედება პოლიტიკაში, გამომდინარე იქიდან, რომ არ არსებობს

ობიექტური რეალობა: „რეალობა... ეს არის სამყარო, რომელსაც ჩვენ შევიგრძნობთ; მაგრამ როდესაც რეალობაზე ვსაუბრობთ, ემპირიულ გამოცდილებას ვაესებთ მრავალრიცხოვანი ინტერპრეტაციებით, რომელთა საშუალებით განმარტებას ვუკეთებთ ჩვენს მიერ აღქმულ მთლიანს, ეს მთლიანი კი, უკვე ნახსენები მიზეზით, ყოველთვის წარმოადგენს იმაზე მეტს, ვიდრე ჩვენი რეალური დაკვირვებების ჯამია. „რეალობის“ მიღმა საინტერპრეტაციო კონსტრუქცია იმალება“.¹ კონსტრუქტივიზმის თეორია, მიუხედავად მისი მოდურობისა, სამართლიანი კრიტიკის ობიექტი გახდა მასში არსებული მრავალი წინააღმდეგობის გამო,² მაგრამ კონსტრუქტივიზმის საბოლოო მოწოდება, ყურადღება გაამახვილოს საერთაშორისო პოლიტიკის სუბიექტების ქმედებათა საფუძველში ჩადებულ რეალობის სხვადასხვა კონსტრუქციებზე, პოლიტოლოგიური ანალიზის კუთხით მთლიანობაში სწორი გზაა, თუმცა მხოლოდ კონსტატაცია ფაქტისა, რომ საერთაშორისო პოლიტიკის აქტიორებს ყოველთვის აქვთ (ამა თუ იმ ძალით / ადრე თუ გვიან) ცვალებადი საინტერპრეტაციო კონსტრუქციები, ვერ ხსნის ამ ცვალებადობის მიზეზებს, მათ შორის „მეგობრისა,, და „მტრის,, აღქმის თვალსაზრისით.

მაგალითად, ამერიკული პოლიტიკა ავღანეთში მოძრაობა „თალიბანის,, მიმართ ჩვენს თვალწინ იცვლება. ცნობები გაჩნდა იმის შესახებაც კი, რომ „თალიბანს“ ნებას დართავენ, თავისი წარმომადგენლობა გახსნას ნატოს წევრ-სახელმწიფო თურქეთში. ამერიკელები აწარმოებენ დიალოგს ავღანური მოძრაობის „ზომიერ ნაწილთან“, რომელსაც თავის დროზე თავად დაეხმარნენ, ქვეყანაში ფეხი მოეკიდა, მოგვიანებით კი, 2001 წლის 11 სექტემბრის შემდეგ, „ალ ყაიდასთან“ ერთად ამერიკისა და „მთელი ცივილიზებული სამყაროს,, მტრად გამოაცხადეს. ამ შემთხვევაში მტრის აღქმაში ხშირი ცვლილებები არ მიუთითებს პრობლემის სიღრმისეულ გაცნობიერებას ამერიკელების მხრიდან, არამედ ეს არის ერთდროულად „ალ ყაიდასა“ და „თალიბანის“ წინააღმდეგ მიმართული გამუდმებული სამხედრო ოპერაციების უპერსპექტივობის შედეგი. როგორც „ტრანსატლანტიკისტი,, ექსპერტები წერენ, ვაშინგტონისათვის „მტერს“ ამერიკული სპეცსამსახურებისე მერე პირმო – „ალ ყაიდა“ წარმოადგენს, ხოლო „თალიბანი“, როგორც ამბობენ, ისეთი დემონი სულაც არ ყოფილა, როგორადაც მას ადრე მიიჩნევდნენ.³ აშკარაა ახალი რეალობის კონსტრუქცია, რომელიც პრაქტიკაში ნიშნავს „ალ ყაიდასთან“ „თალიბანის“ შეჯახების მცდელობას. ერთი მხრივ, ეს მოცემულობა არის ავღანეთში დასავლეთის

¹ Stefan Jensen: Erkenntnis – Konstruktivismus – Systemtheorie. Einfuehrung in die Philosophie der konstruktivistischen Wissenschaft. Opladen/Wiesbaden 1999, S.27.

² მაგალითად იხ.: Christoph Weller: Internationale Politik und Konstruktivismus. Ein Beipackzettel; in: „Welt Trends“, Nr.41, 2003/2004.

³ მაგალითისთვის იხ. Alex S. van Linchoten and Felix Kuehn: Separating the Taliban from al-Qaeda: The Core of Success in Afghanistan; in: «Global Post», 9th February, 2011.

გაუთავებელი სამხედრო ოპერაციების წარუმატებლობის შედეგი, მეორე მხრივ კი – მცდელობა დასავლეთის სახელმწიფოების მხრიდან, მოერგონ ახალ რეალობას, მოახდინონ სამხედრო წარუმატებლობის კომპენსირება ყოფილი მტრების მეგობრებად გადაქცევის გზით და მათი ენერგია მიმართონ სხვა, ნამდვილი თუ არანამდვილი მტრებისკენ.

რეალობის ასეთივე იძულებითი კონსტრუქციად შეიძლება იქნას მიჩნეული დასავლეთის ახალი პოლიტიკა ახლო აღმოსავლეთში. დასავლეთმა, გააცნობიერა რა, რომ არაბულ ქვეყნებში მისი ზოგი მოკავშირის შენარჩუნება შეუძლებელია, გამოაცხადა, რომ „ხალხის მხარეს“, იჭერს...

მაგრამ რეალობის ინტერპრეტირება (კონსტრუქცია) აქტუალური არა მხოლოდ კონკრეტული ემპირიული სიტუაციებისთვისაა, არამედ, როგორც ზემოთ ნაწილობრივ უკვე აღინიშნა, სახელმწიფოებისა და ხალხების მიერ თავიანთი ინტერესების დეფინიციისთვის. გამომდინარე იქიდან, თუ რას მივიჩნევთ საქართველოს ინტერესებად, და საერთოდ, რას წარმოადგენს ჩვენთვის საკუთრივ საქართველოს ცნება, განვსაზღვრავთ კიდევ ძირითად საფრთხეებს.

უკვე ოც წელიწადზე მეტია, რაც ქართული „ეროვნული მოძრაობა“, შემდეგ კი ქართული სახელმწიფო, რუსეთს აღიქვამს მთავარ საფრთხედ და მისგან მტრის ხატიც კი შექმნა. განსაკუთრებული რადიკალიზმით, ამ მხრივ, ახლანდელი ხელისუფლება გამოირჩევა, რომელმაც პრაქტიკულად ხაზი გადაუსვა ორმხრივ ურთიერთობებს და რუსული სახელმწიფოს დემონიზაციას ქწევა. ამავე დროს, საინტერესოა, რომ ე. წ. „უსაფრთხოების დოქტრინაში“, რუსეთი, როგორც საფრთხე, მხოლოდ 2008 წლის აგვისტოს ომის შემდეგ არის მოხსენიებული, ანუ მას შემდეგ, რაც აფხაზეთსა და შიდა ქართლში უკვე ყველაფერი დამთავრდა და რუსეთმა ეს რეგიონები „დამოუკიდებელ სახელმწიფოებად“ აღიარა. გამოდის, რომ რუსეთის მხრიდან მომდინარე მთავარი საფრთხე ხელისუფლებამ პოსტ ფაქტუმ დაინახა. არის კიდევ ერთი ახსნა ამისა, კერძოდ ის, რომ რუსეთი საფრთხეს პოტენციურად მხოლოდ ამ ხელისუფლებისთვის წარმოადგენს, რადგან მას, აფხაზეთის და შიდა ქართლის გარდა, ქართულ ტერიტორიებზე პრეტენზიები არ განუცხადებია. რუსეთი მხოლოდ სააკაშვილის რეჟიმს აცხადებს მიუღებლად, სხვა მხრივ ქართველ ხალხს რუსეთის უმაღლესი ხელისუფლება, მოძმე ერად აცხადებს და საქართველოსადმი პატივისცემას ადასტურებს. რაც შეეხება აფხაზეთსა და შიდა ქართლს, მათი აღიარება მოსკოვის მიერ იძულებითი ნაბიჯს წარმოადგენდა, ამის შესახებ თავად პრეზიდენტმა მედვედევმა განაცხადა 2008 წლის 26 აგვისტოს („ეს ჩვენთვის იყო მძიმე გადაწყვეტილება...“), თავად საქართველოს ხელისუფლებამ მიიყვანა რუსეთის ხელისუფლება ამ გადაწყვეტილებამდე, ცხინვალში გაჩაღებული სამარცხვინო ომის საშუალებით. რუსეთისთვის განსაკუთრებით მძიმე იყო სააკაშვილის რეჟიმის მიერ საერთაშორისო

მანდატის მქონე ათობით რუსი მშვიდობისმყოფელის დაზოცვა, ამას, ბუნებრივია, იგი არ მოითმენდა.

ასეა თუ ისე, რუსული „საფრთხე“ ამოიწურება აფხაზეთისა და შიდა ქართლის რეგიონებით, რომლებიც უკვე გამიჯნულია საქართველოსგან და, შესაბამისად, რუსეთისგან შემტევ ღონისძიებებს აღარ უნდა ველოდოთ (თუკი საქართველო თავად არ მოახდენს რუსეთის პროვოცირებას – ამის შესახებ ქვემოთ), მით უმეტეს, რომ აშკარაა ამ ტერიტორიებზე რუსული მხარის მიერ თავდაცვითი ღონისძიებების გატარება („საზღვრების“ გასწვრივ მავთულხლართების გავლება და ა. შ.). ქართველი საზოგადოებრიობა თანხმდება იმაზე, რომ ქვეყნის მთავარი ინტერესია, აღდგეს ე. წ. ტერიტორიული მთლიანობა და საქართველო არ იყოს დანაწევრებული. მაგრამ ეს ზოგადი წარმოდგენაა, კონკრეტული ხედვები საზოგადოებაში ამასთან დაკავშირებით გაყოფილია: არსებული რეჟიმი და მისი მომხრეები გამოსავალს დასავლეთთან დაახლოებაში, ნატოსა და ევროსტრუქტურებში ინტეგრაციის გზით ხედავენ, თუმცა არ ითვალისწინებენ, რომ განსაკუთრებით ნატოში ინტეგრაცია და საქართველოს ტერიტორიაზე რაიმე ტიპის დასავლური შეიარაღებების და სამხედრო კონტინგენტის განთავსება კატეგორიულად მიუღებელია რუსეთის სტრატეგიული ინტერესებისათვის (რაც მისი პროვოცირების საფუძველს იძლევა და მაშინ რუსეთი მართლაც ხდება საფრთხე), ხოლო საზოგადოების დიდი ნაწილი გამოსავალს ისევ რუსეთთან დიალოგში ხედავს, ამ დიალოგის წარმატება კი აფხაზებსაც და ოსებსაც უბიძგებს დიალოგისკენ ქართულ მხარესთან, რათა მოიძებნოს ყველასათვის მისაღები ფორმულა, მიღწეულ იქნას კონსენსუსი. მაგრამ საქართველოში საზოგადოებას ჯერ კიდევ არ აქვს ბოლომდე გაცნობიერებული, თუ რას ნიშნავს აწ უკვე ყბადაღებული „ტერიტორიული მთლიანობა“, კონკრეტულად როგორ წარმოგვიდგენია აფხაზებთან და ოსებთან თანაცხოვრება. რამდენად რეალურია უნიტარულ სახელმწიფოზე ოცნება? ისევ ვეწინააღმდეგებით აფხაზებთან და ოსებთან ფედერაციის და, მით უმეტეს, კონფედერაციის იდეას? საერთოდ, რა გვინდა აფხაზებთან და ოსებთან – მხოლოდ ტერიტორიების კონტროლი და მათი დამორჩილება, მათი თბილისიდან მართვა?.. სანამ ეს და სხვა მომიჯნავე კითხვები პასუხგაუცემელი იქნება, ჩვენ ვერ განვსაზღვრავთ მკაფიოდ ჩვენს ეროვნულ ინტერესებს. შესაბამისად, ვერც რეალურ საფრთხეებს ამოვიცნობთ.

ხელისუფლებამ მოახდინა თავისი რეალობის კონსტრუირება, რომელიც შემდეგ თავს მოახვია საზოგადოებას – რუსეთი „მტერია“, დასავლეთი – „მეგობარი“. მაგრამ ზემოთ უკვე აღვნიშნეთ, რომ ზედმეტად რადიკალური დასავლური კურსი, განსაკუთრებით მასთან სამხედრო თანამშრომლობა, რუსეთის პროვოცირებას იწვევს. საქართველოს არ შესწევს იმის ძალა, რომ რუსეთთან მუდმივ კონფრონტაციას გაუძლოს,

დასავლეთისგან კი იმაზე მეტი დახმარება და მხარდაჭერა არ არის მოსალოდნელი, რაც 2008 წლის ომის დროს ვიხილეთ. ამ აზრით, ადგილი აქვს საქართველოს ინტერესების უგულებელყოფას, რეალობის განზრახ თუ უნებლიეთ არასწორი შეფასების გამო. არსებობს ფაქტები: რაც დრო გადის, საქართველოს სახელმწიფო ვალი დასავლეთის მიმართ სულ უფრო იზრდება, არსებობს იმის საფრთხე, რომ საქართველო ველარასოდეს ამოვა ვალების ჭაობიდან, რაც ჩვენს ისედაც ეფემერულ სუვერენიტეტს საერთოდ გააცამტვერებს. გარდა ამისა, უახლოეს წარსულში ვნახეთ და დღესაც ვხედავთ, რომ დასავლეთი აქტიურად ერევა საქართველოს სამინაო საქმეებში, არჩევნების ჩათვლით. ქართველი პოლიტიკოსები ბევრს მოგზაურობენ საზღვარგარეთ, ცდილობენ, მიაღწიონ აუდიენციას თუნდაც მეორეხარისხოვან ამერიკელ და ევროპელ ჩინოვნიკებთან, 2007-2008 წლებში ქართული არჩევნების ბედს ვიღაც მეთიუ ბრაიზა განსაზღვრავდა, დღესაც თითქმის იგივე მეორდება – როგორც ხელისუფლების, ისე ოპოზიციის ძირითადი ნაწილის მთელი ენერგია მიმართულია იქითკენ, რომ მოიპოვონ ვაშინგტონის მხარდაჭერა. ამასობაში ხელისუფლებამ ბევრი „რეფორმა“ განახორციელა დასავლეთის მხარდაჭერით, ფაქტობრივად კი საქმე ექსპერიმენტებთან გვაქვს, ექსპერიმენტების ობიექტი – ქართული საზოგადოებაა. შეტევა იქნა მიტანილი მართლმადიდებელ მოძღვრებაზე, ქართულ მართლმადიდებელ ეკლესიაზე... ყოველივე ეს საზოგადოებისთვის კარგად არის ცნობილი და ამაზე სიტყვას არ გავაგრძელებ. აღვნიშნავ მხოლოდ, რომ, გამომდინარე აქედან, არსებობს ასეთი რეალობაც, რომლიდანაც ლოგიკური დასკვნა გამოგვაქვს – საქართველოსთვის საფრთხე არა იმდენად რუსეთია, რომელიც ორი ქართული რეგიონის კონტროლზე აცხადებს პრეტენზიას, მაგრამ ჩვენს შინაურ საქმეებში არ ერევა, არამედ დასავლეთი, პირველ რიგში აშშ სახით, რომელიც აქტიურად ერევა ჩვენს საქმეებში და ეს ჩარევა დროთა განმავლობაში სულ უფრო საშიშ ფორმებს იღებს. მთავარი აქ ისაა, რომ დასავლეთის ჩარევის შედეგად არა მხოლოდ ჩვენი ფორმალური სუვერენიტეტი ილახება, არამედ ხდება ქრისტიანულ-მართლმადიდებლურ ფასეულობებზე, ცხოვრების წესზე, ცნობიერებაზე შეტევა, ადგილი აქვს მცდელობას, მართლმადიდებლობა შემოფარგლონ რიტუალიზმით, გარეგნული ეფექტებით, გამოაცალონ მას რეალური შინაარსი და ადგილი ხალხის ცხოვრებაში.

გამოდის, რომ დასავლეთი საქართველოსთვის საფრთხეს სულ მცირე, სამი თვალსაზრისით წარმოადგენს:

1) ეკონომიკური და სოციალური მომენტი: ვალებით დაკაბალება, ეროვნული წარმოების ფაქტობრივი მოსპობა და იმპორტის მოძალეობა; ეს დემოგრაფიაზეც ახდენს უშუალო გავლენას – ძლიერდება ხალხის გადინება უცხოეთში;

2) პოლიტიკური მომენტი: ჩარევა შიდა საქმეებში, მათ შორის საა-

რჩევნო პროცესებში, ისეთი სისტემის შექმნა, როდესაც მმართველი ძალა მხოლოდ რადიკალურად პროდასავლური პოზიციის, ნატოში შესვლის სურვილის დეკლარირებას უნდა ახდენდეს და რუსეთთან კონფრონტაციას ინარჩუნებდეს, რაც ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენას ოცნების სფეროში ტოვებს; საქართველოს იზოლაცია კავკასიის რეგიონში და მთელს პოსტსაბჭოთა სივრცეში, რადგან საქართველოს გარდა, ნატოში შესვლის კურსს არც ერთი სხვა რესპუბლიკა არ აცხადებს;

3) რელიგიურ-კულტურული მომენტი: ხელისუფლების მცდელობა, ხალხში ფეხი მოიკიდოს მართლმადიდებლობასთან არანაირი საერთოს მქონე სეკულარულმა მენტალიტეტმა, დამკვიდრდეს არატრადიციული ფსევდოფასეულობები, გამოყვანილ იქნას „ახალი ქართველის“ ტიპაჟი – ზერელე განათლების მქონე, ჰედონისტი, აპოლიტიკური, უინიციატოვო, შეშინებული და მორჩილი – დასავლეთის ირიბ და ხანდახან პირდაპირ მხარდაჭერას ეფუძნება.

წესით და რიგით, ყოველივე ეს საკმარისზე მეტია იმისათვის, რომ დასავლეთი საფრთხედ იქნას აღქმული. დღევანდელ ურთიერთობებს დასავლეთთან ხელისუფლება „სტრატეგიულ პარტნიორობას“, ეძახის, არადა, ყოველივე უფრო მეტად ჰგავს „სტრატეგიულ ბატონყმობას“.

* * *

გარდა ამისა, არ შეიძლება, არ ითქვას თურქულ საფრთხეზე, რაც ყველაზე კარგად აჭარის საკითხში ვლინდება. საპატრიარქოს მიერ ე. წ. „აზიზიეს მეჩეთთან“ დაკავშირებულ პოზიციაში მკაფიოდ და ნათლად არის ჩამოყალიბებული ყველა ის არგუმენტი, თუ რატომ არის მიუღებელი ბათუმში ახალი მეჩეთის თუ სულაც თურქული „კულტურული ცენტრის“ მშენებლობა. იმეღია, რომ საპატრიარქოს პოზიცია გაიმარჯვებს და საკუთარი ხელისუფლება თურქეთზე დიდი საფრთხე არ აღმოჩნდება საქართველოსთვის... მაგრამ უკვე თავად მიდგომა ჩვენი სამხრეთელი მეზობლისა, ამ საკითხისადმი, ცხადყოფს, რომ აჭარა და, საერთოდ, მთელი სასაზღვრო ზოლი, ახალციხის რეგიონის ჩათვლით, თურქეთის ინტერესების ზონად განიხილება. აშკარაა თურქული ეკონომიკური და რელიგიური ექსპანსია. ამ თვალსაზრისით, საქართველოს ინტერესების საზიანოდ უნდა ჩაითვალოს ჯერ ახალციხიდან, შემდეგ კი უკვე სააკაშვილის რეჟიმის დროს, ბათუმიდან რუსული სამხედრო ბაზების გაყვანა. რუსული სამხედრო კონტინგენტი, შეზღუდული რაოდენობით, რომელიც აქ იყო განთავსებული, სიმბოლურ დატვირთვას ატარებდა და თურქულ მხარეს მორალურად და სტრატეგიულადაც უქმნიდა დისკომფორტს, ქართული ტერიტორიების „თავისად“, აღქმაში. სანამ ბათუმთან ახლოს რუსული სამხედრო შენაერთი იყო განთავსებული, თურქები აჭარაში თავს ისე ლაღად ვერ გრძნობდნენ, როგორც დღეს. არავის მოუვიდოდა თავში აზრად ბათუმში „აზიზიეს მეჩე-

თის“ აშენება, არც ზემო აჭარაში იყო გაშლილი თურქული პროპაგანდა დღევანდელივით...

თუმცა, თურქეთის ენერგიული, ფაქტობრივად კი ექსპანსიონისტური პოლიტიკა საქართველოს მიმართ მხოლოდ მეჩეთების და აჭარის საკითხით არ ამოიწურება. ახლახან ევრაზიის ინსტიტუტის საიტზე განვითავსეთ თურქული პრესის მასალების თარგმანები და ანალიზი,⁴ საიდანაც პირდაპირ ჩანს, რომ თურქეთის ხელისუფლება აქტიურად მუშაობს ე. წ. „თურქი მესხების“ ჩამოსახლებაზე სასაზღვრო რეგიონში – მესხეთში, რომელსაც თურქები „ახისკას“ უწოდებენ. ამის შესახებ პრემიერ-მინისტრმა ერდოღანმა პირდაპირ განაცხადა სააკაშვილის თანდასწრებით სტამბულში, 2012 წლის 13 იანვარს: „ჩვენი საუბრის დროს შევეხეთ ახისკას თურქების საკითხს. ბატონი სააკაშვილი დადებითად არის განწყობილი ამ საკითხის მიმართ, რაც იმედს გვაძლევს, რომ ახისკელი თურქები, რომლებიც ათწლეულების განმავლობაში დაშორებული იყვნენ სამშობლოს, ბოლოს და ბოლოს დაუბრუნდებიან საკუთარ კერებს“. ბუნებრივია, რომ „ახისკელი“ თურქები ითხოვენ „სამშობლოში“ მათ თურქული სკოლები და მეჩეთები გაუხსნან. თურქეთში „ახისკელებს“ გაშლილი აქვთ საზოგადოებრივი მუშაობა, მათი წარმომადგენლები თვით რესპუბლიკის პრეზიდენტმა აბდულა გიულმა მიიღო. 2012 წლის 9-15 იანვარს „ახისკას თურქების მსოფლიო საბჭოს“ ეგიდით, ანკარაში გაიმართა ფოტოგამოფენა თემაზე: „დეპორტაციის უხმო მოწმენი: ახისკას თურქები — 1944“. ამ ღონისძიების გამართვა მიეძღვნა მრავალრიცხოვანი საზოგადოებების, ფონდების და კავშირების გააქტიურებას, რომლებიც მუშაობენ „ახისკას თურქების“ დაბრუნების თემაზე.

„დასავლური ცნობიერების“ ხელისუფლებისთვის მსგავსი თემები განხილვის საგანს არ წარმოადგენს და საფრთხედ არ განიხილება, ხელისუფლება თავის მიერ კონსტრუირებულ რეალობაში ცხოვრობს და მის ფასეულობებს ჩვენც თუ გავიზიარებთ, არც ჩვენ აღვიქვამთ ყოველივე ამას საფრთხედ: როდესაც ხელისუფლებისათვის საქართველო მხოლოდ გეოგრაფიული ტერმინია და მას გამოცლილი აქვს სულიერი შინაარსი – მართლმადიდებელი ქრისტიანობის პრიორიტეტი, რომელიც განაპირობებს ყველა სხვა ტრადიციულად წარმოდგენილ კონფესიასთან, მათ შორის ისლამთან, კონსენსუსს, მაშინ სულ ერთია, აჭარაში და ახალციხეში რა აღმსარებლობის და ეთნიკური წარმომავლობის ხალხი იქნება უმრავლესობაში. მაგრამ ხელისუფლება არათუ მართლმადიდებელი ფასეულობებიდან არ ამოდის, არამედ არც გეოპოლიტიკურად აზროვნებს: ჯერ კიდევ ანტიკური ეპოქიდან მოყოლებული, რომ აღარაფერი ვთქვათ მაკიაველიზმზე, ცნობილია ელემენტარული კანონი სახელმწიფოთშორის ურთიერთობებში: როდესაც დიდი და ძლიერი მეზობელი აქტიურობს მცირე და

⁴ მკითხველს შეუძლია, ინტერნეტში ეს ბმული ნახოს: <http://geurasia.org/problema-analizi/ahiska-turgebi/>.

სუსტი მეზობლის სასაზღვრო ზოლში და ბალანსი არ არსებობს, მცირე და სუსტი მეზობელი აუცილებლად დაზარალებულია.

* * *

საქართველოსთვის პერსპექტივები, ჩვენი ღრმა რწმენით, მაშინ გაჩნდება, როდესაც საზოგადოება ბოლომდე განიხილავს საქართველოს არა ვიწრო-ნაციონალისტურ ჭრილში, მხოლოდ ცალკე აღებულ „სუვერენულ სახელმწიფოდ“, რომელიც „ნატოსკენ ისწრაფის“ ან „საერთო კავკასიურ სახელზე“ ოცნებობს, არამედ როგორც მართლმადიდებლური ცივილიზაციის შემადგენელ ნაწილს, რომელიც შორს სცდება სახელმწიფოებრივ საზღვრებს. 21-ე საუკუნეში გადარჩენა წარმოუდგენელია ნაციონალური სახელმწიფოს კონცეფციის მიხედვით, ვინაიდან ჩვენს წინაშეა ნამდვილი „ცივილიზაციების დაპირისპირება“, არა მთლად იმ სახით და კონფიგურაციით, როგორც ამას ს. ჰანტინგტონი მოიაზრებდა, მაგრამ პრინციპულად მოწმენი ვართ დასავლეთის, როგორც ერთი ცივილიზაციური პოლუსის მოქმედებისა მსოფლიო პოლიტიკურ არენაზე, მეორე პოლუსზე კი ისლამი აქტიურობს. ჩვენ, მართლმადიდებელი სამყარო ამ ორ ძალას შორის ვართ გეოგრაფიულად მოქცეულნი და პოსტკომუნიტურ ეპოქაში ჯერ კიდევ საბოლოოდ არ გაგვიცნობიერებია მორალური და იდეოლოგიური ორიენტირები. თუმცა ბოლო პერიოდში რუსეთის მოთავეობით აქტიური ნაბიჯები გადაიდგა ე. წ. ევრაზიის კავშირის შესაქმნელად. გეოგრაფიულად ახალი კავშირი მართლმადიდებელი და მუსლიმანი ერების გამაერთიანებელი სივრცე იქნება, კონსენსუსის საფუძველზე. აქ იკვეთება არა მხოლოდ ცივილიზაციური ასპექტი, არამედ, რა თქმა უნდა, არსებითი ეკონომიკური და პოლიტიკური ინტერესები, რომელთა რეალიზება ამ საერთო დიდ სივრცეში იქნება შესაძლებელი, რომელიც, განსხვავებით დასავლეთისგან ან რადიკალური არაბულ-სუნიტური ისლამისაგან ჩვენი ქართულ-მართლმადიდებლური იდენტობის გადაგვარების საფრთხეს არ ქმნის. საქართველო, ადრე თუ გვიან, უნდა შევიდეს მომავალ ევრაზიის კავშირში, ერთადერთი გზა ეს არის. ამ სტრიქონების ავტორი 2000 წლიდან მოყოლებული ნეიტრალიტეტის იდეას ქადაგებდა, ეს ნაწილობრივ იმიტაც იყო განპირობებული, რომ საზოგადოება ჯერ მზად არ იყო მსგავსი ინტეგრაციული პროექტებისათვის. მაგრამ 2008 წლის აგვისტოს ომმა ხაზი გადაუსვა საქართველოს სრული ნეიტრალიტეტის შესაძლებლობასაც, ამიტომ დღეს არჩევანის საშუალება შემცირებული გვაქვს. შესაბამისად, უნდა „მივეკედლოთ“, იმ სახელმწიფოთა ბლოკს, რომელიც ჩვენთვის სულიერად, ეკონომიკურად, კულტურულად, ისტორიულად და მენტალურად უფრო ახლობელია.

არ უნდა შეგვაშინოს რუსეთსა და საქართველოს შორის დღეს არსებული უთანხმოებამ ტერიტორიების გარშემო. ეს პრობლემა გრძელვა-

დიან პერსპექტივაში მოგვარებადია – როგორც ზემოთ აღინიშნა, რუსეთთან დიალოგისა და დაახლოების გზით. ამ გზის რეალიზების საუკეთესო საშუალებას კი სწორედ ევრაზიის კავშირის ტიპის გაერთიანებაში საქართველოს გააქტიურება იძლევა. საქართველოს თავისი მნიშვნელობის წარმოჩენა სწორედ „შიგნიდან“ შეუძლია, საქართველო რუსეთისთვის ღირებული ქვეყანაა და მას მეტი წონა აქვს, ვიდრე სხვა კავკასიურ სახელმწიფოებსა თუ სახელმწიფოებრივ წარმონაქმნებს. მთავარია, რომ ჩვენს პოლიტიკურ ლოიალობაში დავარწმუნოთ რუსეთი, რომ ჩვენ მეგობრები ვართ და არა მტრები.

რაც შეეხება ლოკალურ კონფლიქტებსა და თუნდაც ომებს, რომლებიც ჩვენ გადაგვხდა უახლოეს მეზობლებთან, გავიხსენოთ ევროპული ისტორია. კარლ შმიტი ასე აფასებს მაშინ ჯერ კიდევ ქრისტიანული დასავლეთ ევროპის შუა საუკუნეების ომებს: „არსებითია ის, რომ ომები, რომლებიც იწარმოებოდა ქრისტიანი მმართველების მიერ ქრისტიანული სამყაროს შიგნით, გამოიჩინებინა შეზღუდული, რეგლამენტირებული ხასიათით. ეს ომები განსხვავდებოდა არაქრისტიან მმართველებთან და ხალხებთან ომებისაგან. შინაგანი, შეზღუდული ომები არ აუქმებენ *Respublica Christiana*-ს ერთობას. აღნიშნული ომები გვევლინებიან შიდა დაპირისპირებებად უფლების დამკვიდრების, განხორციელების ან წინააღმდეგობის გაწევის უფლების რეალიზაციის ასპექტით, და მიმდინარეობენ ერთსა და იმავე საერთო წესრიგის ფარგლებში, რომელიც ორივე მხარეს მოიცავს“.⁵ თუკი ევრაზიის კავშირის ფარგლებში ინტეგრაცია გადრმავედა, მაშინ დღეს არსებული კონფლიქტები მიიღებენ „შეზღუდულ, რეგლამენტირებულ ხასიათს“, გამომდინარე იქიდან, რომ საქმე გვაქვს ერთიან მართლმადიდებელ ეკუმენასთან, როგორც შმიტის მიერ აღწერილი ევროპა წარმოადგენდა ერთიან ფასეულობრივ სამყაროს და დღესაც ასეთად რჩება (თუმცა სხვა, ქრისტიანობისგან დაშორებული ფასეულობებით). რუსეთთან ჩვენს დაპირისპირებასაც, შეიძლება ითქვას, არ აქვს ტოტალური ხასიათი, ხელისუფლებამ მთავარს ვერ მიაღწია – ქართველი რომც აღიქვამდეს რუსეთს საფრთხედ, მისთვის რუსეთი არ არის ტოტალური მტერი, ასევე, რუსების მხრიდან საქართველო არ განიხილება ტოტალურ მტრად და ქართველი ხალხისადმი კვლავ სიმპათიები სჭარბობს რუს ხალხში.

ე. წ. პრორუსული ორიენტაცია ქართული იდენტობისათვის საშიში არასოდეს ყოფილა და არც დღეს არის. პირიქით, მხოლოდ ამ ორიენტაციის საფუძველზე, ისევე როგორც მეთვრამეტე საუკუნეში, შეიძლება ქართული იდენტობის გადარჩენა, რადგან რაც არ უნდა მიუღებელი სახელმწიფო იყოს დღევანდელი რუსეთი თავისი პოლიტიკით, იგი არის ჩვენი უაღრესად მჭიდრო მეზობელი, რომელთანაც მეგობრობის და კეთილმეზობ-

⁵ ციტირებულია რუსული გამოცემის მიხედვით: Карл Шмитт: Номос земли в Праве народов *Jus Pu blicum Europaeum*, С.-Петербург, 2008, стр. 33.

ლობის აღორძინების უდიდესი პოტენციალი არსებობს, გამომდინარე რუსეთისა და საქართველოს გეოსტრატეგიული ინტერესებიდან, რომლებიც არ შეცვლილა და გარკვეულწილად მუდმივობას ინარჩუნებს. ამას დაემატოთ რელიგიური და კულტურული სიახლოვე, ტრადიციად ჩამოყალიბებული თბილი, ადამიანური დამოკიდებულება ორი ერის თვალსაჩინო წარმომადგენლებსა და თუნდაც „უბრალო“ ადამიანებს შორის. თუკი ქართულ იდენტობას გააიგივებთ ჩვენს მართლმადიდებელ რწმენასთან, და ეს ასეც უნდა ვქნათ, მაშინ რუსეთი ჩვენი ბუნებრივი, ორგანული მოკავშირეა და ეს სულიერი სიახლოვე უფრო მაღლა დგას, ვიდრე დღევანდელი, თუნდაც უმძიმესი, უთანხმოება აფხაზეთისა და სამაჩაბლოს საკითხის გარშემო. ყოველივე ეს რთულად, მაგრამ საბოლოო ჯამში მოგვარებადია, მთავარია, ორიენტირი არ დაუკარგოთ.

აქ სიტყვას აღარ გაგაგრძელებთ იმაზე, რომ რუსეთს შეუძლია, საქართველო დაიცვას გარე ექსპანსიისაგან, როგორისაც დღეს მოწმენი ვართ აჭარაში, ამასთან ქართული ეკონომიკის აღორძინება – წარმოების გაზრდა ექსპორტის გზით, მუშახელის მივლინება და სხვა, ისევე და ისევე რუსეთს უკავშირდება, საქართველოსათვის რუსული სავაჭრო და შრომითი ბაზრის გახსნის თვალსაზრისით. ამრიგად, რუსეთთან დაახლოება რაღაც აკვიატებული აზრი არ არის, მას მრავალი არგუმენტი ამყარებს და ამას ხალხი გრძნობს კიდევ, დღეს აშკარაა ხალხში ე. წ. „პრორუსული“ განწყობა, რაც ხელისუფლების გაღიზიანებას იწვევს. განსაკუთრებით ეს გაღიზიანება მაშინ იგრძნობა ხოლმე, როდესაც საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მესვეურები რუს ხალხთან სულიერ ერთიანობაზე აკეთებენ აქცენტს და ხვდებიან რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის მესვეურებს ან რუს პოლიტიკოსებს. არადა, ეკლესიას უდიდესი მისია აკისრია ამ დიდ საღვთო საქმეში – მშვიდობისმყოფელობაში. საფიქრებელია, რომ ჩვენი ეკლესიის მტკიცე პოზიცია, პატრიარქის მიერ გადაღმული ნაბიჯები რუსეთის მიმართ, ისევე როგორც მთელი ჩვენი ხალხის განწყობა, რუსულ-ქართული დაახლოების მოწინააღმდეგეთა ავ განზრახვას წარმატების შანსს არ უტოვებს.